Єднаймося в Просвіті!

Галицька Просвіта

Вся історія відносин між Москвою та Україною з моменту злуки цих двох держав є планомірне, безоглядне, безсоромне, нахабне нищення української нації всякими способами, вщерть до стерта всякого сліду її, щоб навіть імені її не залишилося.

Володимир ВИННИЧЕНКО

48 (516)
27 листопада
2014 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ "Ідея Банк" МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

НЕПОКАРАНЕ ЗЛО МНОЖИТЬСЯ

А отже, творить ще більше зло. Ця давня істина ще і ще раз підтверджується нинішньою українською дійсністю. Скажімо, якщо б у березні державно жорстко були припинені оті захоплення адміністративних будівель у Донецьку і Луганську, підтримані проукраїнські мітинґи на противагу антимайданівським «Рассєя! Рєфєрєндум!», метастази сепаратизму так би глибоко не вразили схід. Зрештою, про ситуацію потрібно було говорити правду, а влада завивала її в папірці.

На ефірі запрошували царьових, чечетових, єфремових, які говорили про демократію, права реґіонів, а думали й утверджували інше. І первісне зло вилізло в усім його україноненависництві. Й мені видається, що навіть попри Майдан і жертовну війну українців на сході, воно знову піднімає голову.

Роздумуючи над цим, повертаюсь думкою до сепаратистського з'їзду, що відбувся десять років тому у Сєвєродонецьку на Луганщині. Ви пам'ятаєте, які заклики і плани вони проголошували й виношували? Створення Автономної південно-східної української республіки зі столицею в Харкові. І навіть звернулися до Путіна за підтримкою. А також ухвалювали рішення про проведення референдуму, перепідпорядкування собі силових структур, несплату податків у загальноукраїнський бюджет. Щоправда, тоді сепаратисти не ризикнули піти ва-банк.

Та ніхто з них так і не був покараний за державну зраду. Хіба що обласний голова Харкова Кушнарьов загинув при загадкових обставинах на полюванні. І непокаране зло лише зачаїлося, його тодішні лідери стали ляльководами і нарешті 2014-го реалізували свій сценарій зі створення Новоросії.

Ні для кого не таємниця, що єфремови, колесникови, ахметови та іже з ними висувають, підтримують, фінансують лідерів нинішніх сепаратистів. І водночас натхненники лугандонії роз'їжджають у розкішних авто і преспокійно живуть у розкішних київських апартаментах, знову, як і у 2004-му, не боячись кримінальних переслідувань. Натомість вони мімікрували в опозиційний блок, дістали парламентську трибуну, їхніх ставлеників знову запрошують в ефіри, на яких вони і далі паплюжать українську державу і владу, видаючи себе за ревних захисників простих людей промислових реґіонів, і насамперед Донбасу, яких же і довели до страждань і смертей.

І знову замислююся: невже і на цей раз зло не буде покаране? Щоправда, днями голова СБУ В. Наливайченко сказав, що проти реґіонала Єфремова та ще кількох фігурантів у справі роздмухування сепаратизму висунуто підозру у скоєнні злочину. Але, знаючи оперативність і наполегливість української Феміди в утвердженні правди, надій на покарання винних мало.

Єдине, що залишається, – це вірити у сентенцію: добро завжди перемагає зло. Можливо, і так, та чи дочекаємось. А може, добру нарешті треба допомогти!.. Аби зло більше не множилось на українській землі й не пожирало її дітей.

Богдан ВІВЧАР

УКАЗИ

ПРИСВОЄНО ЗВАННЯ «ГЕРОЙ УКРАЇНИ»

За громадянську мужність, патріотизм, героїчне відстоювання конституційних засад демократії, прав і свобод людини, самовіддане служіння українському народові, виявлені під час Революції гідності, Президент України Петро Порошенко присвоїв звання «Герой України» з удостоєнням ордена «Золота Зірка» (посмертно) загиблим учасникам Майдану. Серед них і прикарпатцям – Романові Гурику, Сергієві Дідичу, Ігореві Дмитріву, Богданові Калиняку, Михайлові Костишину, Ігореві Ткачуку і Василеві Шеремету.

Героям слава!

ЖИТТЯ «ПРОСВІТИ»

ПИТАННЯ ДНЯ І ПЕРСПЕКТИВИ

Відбулося засідання Правління Івано-Франківського обласного об'єднання ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка.

Насамперед ішлося про проведення звітно-виборної конференції обласного об'єднання. Голова об'єднання Степан Волковецький нагадав, що вона мала відбутися рік тому, але у зв'язку з революційними подіями була перенесена. На жаль, подальші події – війна на сході знову відтермінувала цей захід. І все ж вирішено провести конференцію 12 грудня, розпочавши її об 11 годині. Запропоновано запросити представників влади, громадських організацій. Квота делеґатів: від осередків до 250 членів – 1 делеґат, до 500 – 2 делеґати, до тисячі членів – 3 делеґати, більше тисячі – 4 делеґати.

При обговоренні питання «Про політичну ситуацію в державі й області» С. Волковецький наголосив, що в суспільстві, як не прикро, немає загального усвідомлення, що ми знаходимось у стані війни. У нас на сході – окупанти, вони забрали наші території, а ми говоримо про мир. Про нього можна буде стверджувати після перемоги. Тому потрібна концентрація зусиль, ресурсів для досягнення перемоги над аґресором.

Під час дискусії член Правління Дмитро Захарук нагадав, що досі не покарані зрадники і винуватці Іловайської трагедії. Позицію попередніх промовців підтримали Орест Чайківський, Василь Глаголюк, Євген Романишин... Йшлося також про активізацію участі просвітян у Народному ополченні Прикарпаття, поліпшення висвітлення подій на сході в «Галицькій Просвіті». Ситуацію в державі оцінено як критичну, як ситуацію воєнного стану, що потребує концентрації зусиль всього суспільства, всіх соціально-економічних, фінансових, людських ресурсів. Схвалено заходи обласного об'єднання «Просвіти» щодо підтримки Народного ополчення. Запропоновано посилити політичну роботу серед населення краю.

Обговорено також роботу ТзОВ «Видавничо-господарський центр «Просвіта». Члени Правління констатували, що за останній рік зроблено поточний ремонт НД «Просвіта», відкрито Музей народної шани Тараса Шевченка, зроблено автономне опалення Народного дому, щоправда, в кредит. І тепер слід вишукати кошти для оплати здійснених робіт. Порушувалось питання перебування в «Просвіті» Реґіонального штабу з прийому та обслуговування переселенців з Криму та зони АТО. Передбачалось, що він перебуватиме в «Просвіті» тимчасово, поки не буде знайдене інше приміщення. Адже Народний дім не пристосований до прийому такої кількості людей, зберігання речей першої необхідності, одягу, продуктів харчування, дитячих колясок, іграшок і т. ін. Зайнята бібліотека, усі коридори, сходові клітки, функціональні та підсобні приміщення, через що немає можливості проводити заплановані заходи. Члени Правління підтримали звернення до голови облдержадміністрації щодо вирішення цієї проблеми.

Серед інших питань вирішено запровадити відзнаку ОО ВУТ «Просвіта», яку вручатимуть активним просвітянам. Розглянуто й інші питання діяльності і поступу «Просвіти».

Богдан ВІВЧАР

Не залишаються осторонь доброчинності і просвітяни. Так, днями учасники чоловічої хорової капели «Червона калина» НД «Просвіта» обласного об'єднання зібрали і передали громадській організації «Народна самооборона Івано-Франківської області» на допомогу українським воякам 710 гривень.

Лепта кожного цінна.

Теодор ДРОВНИЧ

НАРОДНА СПРАВА

НА ПІДТРИМКУ ВОЯКІВ

Підтримка наших бійців, які воюють проти російських окупантів на сході України, стала справою всенародною. Саме завдяки їй, самовідданій праці волонтерів, які збирають і доставляють в зону бойових дій так потрібне військове спорядження, амуніцію, харчі і тримається армія і добровольчі загони.

ШАНОВНІ КРАЯНИ!
ДОРОГІ ПРОСВІТЯНИ!
Триває передплата на газету «ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА».
Передплатний індекс – 91083.
ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ (без оплати оформлення):
на місяць – 4,30 грн., на півроку – 25,80 грн., на рік – 51,60 грн.

ОО ВУТ «ПРОСВІТА» ім. Т. ШЕВЧЕНКА
30 листопада 17.00
Запрошуємо на презентацію книжки майданівської поезії
«А СОТНЮ ВЖЕ ЗУСТРІЛИ НЕБЕСА...»
Віддаймо шану Героям Майдану
Пам'ятаймо, читаймо, живім за наших Героїв, долюбімо їхніх дітей, доспіваймо за них пісень

ПОДІЇ

НЕМАЄ В РЕВОЛЮЦІЇ КІНЦЯ...

Минулої п'ятниці іванофранківці згадували початок Майдану – Революції гідності. На Вічевому майдані тисячі містян хвилиною мовчання вшанували тих, хто загинув під час торішніх революційних подій у Києві. Першими на вічу говорили активісти Майдану, які його починали й організовували. Їх підтримав міський голова Віктор Анушкевичус.

«Революція гідності ще не закінчилася. Змінилася верхівка, а деякі з тих, хто голосував за закони 16 січня, знову потрапили в парламент. Поки ідеали Майдану не будуть втілені в життя, поки злочинці не будуть покарані, Майдан не закінчується. Не мовчіть, ламайте і далі систему!», – закликав він.

У свою чергу голова Івано-Франківської облдержадміністрації Олег Гончарук наголосив, що в Україні триває неоголошена війна, гинуть люди, відстоюючи свободу і незалежність рідної землі, продовжуючи справу попередників, серед яких і герої Майдану. Після завершення віча відбулася хода до Меморіального скверу, де священики українських Церков відслужили панахиду за загиблими героями України.

ВШАНУВАЛИ

В Івано-Франківську на Вічевому майдані відбулося віче-реквієм, присвячене пам'яті жертв голодоморів та політичних репресій. У вшануванні пам'яті невинних жертв комуністичного режиму взяли участь містяни, представники влади, зокрема голови обласної ради та обласної державної адміністрації Василь Скрипничук і Олег Гончарук, громадських організацій, священики.

Розпочалося скорботне віче з театралізованого виступу. Драматична вистава відтворювала сумні сторінки трагічних подій минулого. Запаливши свічки пам'яті, учасники заходу пройшли до Меморіального скверу, де було відправлено панахиду за невинно убієнними українцями.

А у віконцях мирних домівок горіли свічки, люди згадували тих, кого вбив наш одвічний ворог – Москва.

ОФІЦІЙНО

5 ГРУДНЯ – СЕСІЯ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Голова обласної ради Василь Скрипничук видав розпорядження скликати 33-тю сесію обласної ради 5 грудня ц. р. (поч. о 10.00) в залі засідань обласної ради (IV поверх) з таким порядком денним:

1. Про звіт голови обласної ради.
2. Про затвердження звіту щодо виконання обласного бюджету за 9 місяців 2014 року.
3. Про підсумки виконання програми соціально-економічного та культурного розвитку області за 9 місяців 2014 року.
4. Про обласну Програму соціальної підтримки та реабілітації інвалідів зору на 2015–2019 роки.
5. Про звіт постійної комісії обласної ради з питань соціально-економічного розвитку, управління комунальною власністю, розвитку малого та середнього бізнесу.
6. Про звіти керівників комунальних підприємств, закладів та установ області.
7. Майнові питання.
8. Інші питання.

НАРЕШТІ!

НЕ ТОЛЕРУЙ ВОРОГА

На підставі подання Національної ради з питань телебачення та радіомовлення і звернення телеканалів, Експертна комісія з питань розповсюдження і демонстрування фільмів надала експертну оцінку таким фільмам російського виробництва: «Кадетство», «Гончі», «Слідчий комітет», «Спецназ», «Десантура», «Морпіхи» і «Військова розвідка». За її рішенням, ці фільми відтепер заборонені для кіно-телепоказу, публічного комерційного і домашнього відео на території України.

«Держкіно продовжує аналізувати фільми виробництва Російської Федерації, – сказав голова Державного агентства України з питань кіно Пилип Іллєнко. – Зважаючи на аґресію Росії на півдні й сході України, думку громадськості, а також на вимогу самих військових, які беруть участь в АТО, некоректно було б зараз демонструвати на українських теле-каналах ті фільми, в яких має місце відверта пропаґанда, звеличення силових структур Росії…»

Нагадаємо, що Державне аґентство України з питань кіно в рамках запровадження секторальних санкцій у галузі культури щодо Російської Федерації відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 23 липня 2014 р. № 278 «Про утворення Комітету з питань застосування санкцій до осіб, що підтримують та фінансують тероризм в Україні» у липні цього року видало наказ щодо обов'язкового здійснення експертизи (перегляду) фільмів російського виробництва, що плануються до кіно-театрального прокату, на предмет відповідності національному законодавству. Зокрема, було відмовлено у видачі прокатних посвідчень фільмам російського виробництва: «Біла гвардія», (режисер С. Снєжкін) та «Піддубний» (режисер Г. Огров).

За матеріалами прес-служби Мінкультури

ГЕНОЦИД

Івано-Франківське обласне історико-просвітницьке товариство «Меморіал» три роки розкопує таємне поховання жертв енкаведистів у селищі Єзупіль Тисменицького району. Поховання знайдено на території лікарні, в якій із 1944 по 1956 рік була тюрма енкаведистів Жовтневого районного відділу (в радянські часи Єзупіль називався Жовтень). Судово-медичний експерт Омелян Левицький ідентифікував 175 скелетів, у тому числі 39 – дитячих та 38 – жіночих. Розкопки членам «Меморіалу» допомагали проводити активісти громадської організації «Патріот України». Член Правління товариства «Меморіал» Василь Тимків зазначає, що це вже друга велика могила жертв сталінських катів, виявлена в Єзуполі.

СТРАШНЕ ВІДКРИТТЯ

Першу могилу знайшли на початку 90-их років минулого століття, де було виявлено 46 скелетів. «Заховували закатованих людей у рові. Тіла складали один на одного, інколи навіть у шість шарів. Їх пересипали вапном, щоб вони скоріше розклалися і не було чути трупного запаху. В окремих черепах виявлено кульові поранення та знайдено біля кісткових останків гільзи від куль», – розповів В. Тимків.

Розкопки ще не завершено, оскільки на цьому похованні нині стоять гаражі лікарні, а інша частина останків закатованих – під дорогою.

Отож розкопки мають бути продовжені. Але правоохоронні органи під тиском громадськості повинні нарешті почати розслідування злочину, відкрити кримінальні справи, аби виявити і покарати вбивць, винних у трагедіях як у Єзуполі, так і в Пшеничниках та інших місцях, виявлених «Меморіалом».

Теодор ДРОВНИЧ

З'ЇЗДИ

ЧЕСТЬ І ЧИН

У Києві відбувся XXIII з'їзд Спілки офіцерів України (СОУ).

Делеґати – представники цієї чисельної громадської організації, що об'єднує чесне українське офіцерство, обговорили суспільно-політичну ситуацію в Україні, діяльність Спілки за рік Майдану, обрали нове керівництво.

Подякувавши багатолітньому голові СОУ капітану І ранґу Євгенові Лупакову за ефективну плідну працю на Україну і врахувавши його заяву, з'їзд обрав нового голову СОУ. Ним став генерал-лейтенант **Олександр Скипальський.** Заступниками ж затвердили **Євгена Лупакова** та **В'ячеслава Білоуса.**

Прийнято ухвалу та звернення.

У XXIII з'їзді СОУ взяла участь і представницька делеґація Івано-Франківської обласної організації СОУ.

– З'їзд проходив у діловій і конструктивній обстановці, адже країна фактично перебуває у воєнному стані, – розповів делеґат з'їзду, заступник голови ОО СОУ, полковник Ігор Гук. Ситуацію на сході і в державі делеґати оцінювали критично і конструктивно, як і належить військовим. Адже події на сході поєднують в собі елементи інформаційної та диверсійної війни, воєнної аґресії, тероризму та окупації, виявили цілий комплекс загроз, які будуть мати тривалий характер. Війна вже призвела до втрати Криму, значних людських втрат, дестабілізації суспільно-політичної ситуації у східних та південних областях України і може мати наслідком гуманітарну катастрофу та економічний колапс. Росія буде намагатися заморозити збройну аґресію, створити на окупованих територіях штучні псевдодержавні утворення та продовжити дестабілізацію ситуації в нових реґіонах з подальшим підтриманням напруги по всій нашій державі, – наголосив полковник І. Гук.

Ці загрози вимагають негайних кроків щодо прийняття нової воєнної доктрини, розробки Стратегії національної безпеки, включення України до системи колективної безпеки, вступу до НАТО, невідкладної структурної реорганізації сил оборони, припинення руйнівного переміщення Західного оперативного командування зі Львова до Рівного, негайного включення добровольчих збройних формувань і підрозділів територіальної оборони до складу Збройних сил та Національної гвардії та їх належного оснащення, підсилення оборони кордонів з Придністров'ям та на межі з Кримом, підготовки всього населення до ведення оборони та партизанської боротьби, ухвалення законодавчих рішень щодо вільного володіння зброєю тощо.

Саме на цьому наголосив з'їзд СОУ. Він засудив злочинну недбалість керівництва щодо діяльності керівних структур у Збройних силах та інших військових формуваннях та вимагає вжити заходів щодо законодавчого, організаційного та методичного забезпечення системи військово-патріотичного виховання від шкільної допризовної підготовки молоді, до військової підготовки у вищих школах та національно-патріотичного виховання на традиціях воєнно-історичного минулого, героїки Майдану та війни на сході України.

Спілка офіцерів України буде домагатися проведення люстрації у Збройних силах та інших силових структурах України, негайного усунення з посад керівників, які були причетні до злочинного розвалу обороноздатності держави та втрат на фронті. Також вимагатимемо проведення показових судів над диверсантами та сепаратистами, зрадниками, що перейшли на бік сепаратистів та на службу Росії у Криму.

Окрім того, з'їзд висловлює підтримку ініціативи Служби Безпеки України щодо кримінальної відповідальності за заперечення голодомору та заборону компартії як його організатора.

У заяві висловлено усвідомлення офіцерської відповідальності щодо відновлення цілісності держави та очищення її від окупантів.

Теодор ДРОВНИЧ

НЕСКОРЕНІ

ОСТАННІЙ ІЗ СОТНІ БЛАГОГО

Це твої діти, мамо Україно,
Що виросли міцні, як ясени,
Щоб із колін піднялася руїна,
Коли у неї є такі сини!
Надія ЧАЙКА

«У день свята української державності, – писав Симон Петлюра у статті «Пам'яті полеглих за державність», – встають переді мною постаті лицарів і мучеників великої ідеї і тих, хто життям заплатили за віру в неї.

Тих, хто найдорожчим скарбом засвідчили відданість батьківщині.

Тих, хто власним чином крови і праці, гарячого патріотизму й виконання обов'язку, умінням – для одних слухатись і для других наказувати, а обом і разом коритись вищим наказам нації, через її вождя переказаним, розпочали нову добу історії України.

Тих, що створили спільним чином свого життя найкращу леґенду нації – леґенду дружної боротьби її за своє право жити вільною і державно – незалежною.

Тих, хто заслужив право на те, щоб стати незабутнім в історії України, хто зв'язав величне минуле зі світлим майбутнім і переказав нам, живим та прийдешнім поколінням, великий заповіт…»

«Українська нація потребує людей, що вміють жити, творити і вмирати для своєї батьківщини», – писала видатна українська поетеса і журналістка, борець за національну ідею Олена Теліга.

«Ой у лісі, на полянці,
стояли повстанці…»

Напередодні Дня Незалежності України ми почули сенсаційне повідомлення: знайдено останнього повстанця із сотні Благого, якого Бог зберіг до цього дня, щоб вдячні нащадки дізналися про звитяжну боротьбу за волю нашої держави.

Олексій Урсуляк проживає в с. Саджава Богородчанського району. Здавалось би, звичайний дідусь, яких багато в кожному селі… Невисокий на зріст, але який міцний духом і прагненням справедливості. Бо цим справжнім героям-воїнам, що віддавали все найдорожче – здоров'я і навіть життя – наша держава досі ніяк не надасть статусу воюючої сторони. Але ж їх щороку стає все менше і менше, бо вони змушені виживати в нинішніх нелюдських умовах, у той час, як катам України – всі почесті, високі пенсії.

Доки ми будемо мовчки спостерігати, можемо втратити й тих, хто відійдуть у кращі світи, так і не визнані як Герої, а подвиг їхній не буде відомий молоді. Людська пам'ять збідниться або, може, назавжди втратити те найдорожче, звідки може черпати не одне покоління…

Олекса Урсуляк, не зважаючи на свій вік (а народився він 1920 року), добре пам'ятає всі події, пов'язані з визвольними змаганнями загонів повстанців під керівництвом Благого (Олексія Хименця). Його розповідь нагадує всім відому пісню «Ой у лісі, на полянці, стояли повстанці». Можливо, в основу цієї пісні й лягли події останнього бою сотні Благого із загонами НКВД.

16 березня 1945 року курінь Благого прийшов із рейду та заквартирував у с. Гринівці. У вівторок, 17 березня, вранці піднялося військо й відступило в ліс із села, уникаючи небезпеки. Цілий день пробули в лісі. Одна чота билася з «червоною мітлою», не допускаючи до Чорного лісу. У бою загинуло два повстанці, решта були поранені. Так проминув цілий день.

Перед вечором, коли почало заходити сонце, курінний Благий стягнув усе військо і відступив на хутір у лази. Там і заночував. Він сподівався, що не зустрінеться з енкаведистами, що йшли Чорним лісом.

Світало… Ще на світанку другого дня над табором літав літак-розвідник – «кукурузник».

Курінний дає наказ сотенному перевірити всю зброю, бо будуть починати бій. Лишаємо табір і, відступивши на два кілометри, займаємо позицію в потічку, щоб ворог підійшов.

Наказ підготуватися до бою. Бійці чекають. Приходить наша розвідка й повідомляє, що «червона мітла» прийшла в табір і зайняла його, тобто червоні оточили нас із тилу.

Курінний дає наказ пропустити ворога на 20 метрів. Зав'язався бій. Ворог наближається. І в ту мить з'являється літак, який б'є по наших позиціях. Хлопці запекло б'ються, стріляють по літаку.

Медсестри рятують поранених. Стрекочуть кулемети. Бій триває довший час. Закінчуються набої. З нашого боку є багато вбитих.

Приходить ще одна розвідка: з іншого боку наступають червоні. Ми – в оточенні! Над нашим загоном кружляють ще два літаки, що б'ють по повстанських позиціях.

Курінний Благий подає команду:

– Стійте на місці! Це – другі Крути! Бийтеся до останку!

Два літаки сіють кулі. Здавалося, вже все горить. У бою загинув курінний. Сотенному вдалося прорватися. Хлопці, котрі вирвалися з оточення, залишилися живими. А поранених добивали червоні. Сам я не міг втекти, тому довелося заховатися.

Знайшов улоговину, що утворилася від сосни, яку вітром вирвало з корінням, там заліг у болото, що замерзло, адже була рання весна, обернув до себе карабін. Залишив для себе дві кулі й гранату. Якби виявили, то вдарив би одразу. Не знав, що залишився один. Пролежав у тім болоті до ночі.

Настала ніч. Ворог стоїть на сторожі. Як звідти вилізти? Руки й ноги закам'яніли в болоті. Не їв більше двох діб. Якось виповз. Не знаю, куди йти. Чую гавкіт собаки. Йду на той звук, втратив свідомість, бо був мокрий до нитки.

Знайшов якусь доріжку: кудись вона мене заведе. Вийшов на Січовецьке поле. Підійшов до хат. Почав будити людей:

– Не бійтеся, це свій!

Ніхто не хотів відчиняти, боялися. Зайшов до невістки, з якою одружився брат. Вона також боялася підходити до дверей, поки їхній синочок не впізнав стрийка. Невістка боялася відчиняти, щоб москалі не спалили їй хату, бо такого було багато в той страшний час. Нарешті – відчинили. Почали відтирати, дали теплої страви…

Розповідь Олекси Урсуляка обірвалася. Болить серце й душа. Йому вже вкотре довелося пережити події більш як півстолітньої давнини.

Дай Боже, здоров'я цим Героям, які виборювали нам світлий день і поклянімося ніколи не забувати їхнього подвигу.

Надія ГРИЦІВ, *м. Івано-Франківськ*

ІНІЦІАТИВИ

СЛОВО ПРО ДОЛЮ

В селищі Лисець Тисменицького району з ініціативи Тисменицької організації Центр «Сім'я» та бібліотекаря Галини Василівни Дем'яник відбулася зустріч з цікавою особистістю – членом колеґії Всеукраїнського товариства «Лемківщина» Ярославою Галик та презентація її книжок.

На зустріч були запрошені вчителі та учні старших класів Лисецької ЗОШ, бібліотекарі навколишніх сіл та Лисецької ЦРЛ, інтеліґенція. Шкода, що не так багато освітян відгукнулись на запрошення.

На сьогодні Я. Галик – авторка трьох книжок. У першій книжці «Лемківщина – край наших предків» описане життя на Лемківщині й трагедія депортації його споконвічних жителів з рідної землі в 1944–1947 рр., а також подальше життя депортованих лемків в Україні та світі на прикладі своєї великої лемківської родини.

Лемкиня Ярослава Галик розповіла, з чого зродився у неї інтерес до історії, культури, побуту цього краю, про свою велику лемківську родину, яка дала чимало відомих постатей. Вона закликала присутніх до збирання і примноження культурних скарбів. Для того, щоб засвідчити, що лемківська культура не зникла, а потребує сьогодні уваги та розвитку.

Заробітчани, еміґранти нової хвилі, трудові міґранти, нелеґали зі сходу – так називають українців, мільйони яких розсіялися по всій планеті в пошуках праці та кращої долі. Що чекає земляків у нових світах? Чим живуть вони і як дають собі раду? І чи зривають на золотих вербах груші? – про все це розповідається у книжці «Маленька українка у великому Парижі».

Нерозважні вчинки стають тяжкими гріхами, їхні наслідки – болем, стражданням, покутою. І лише зрідка душевний цілитель – каяття повертає до первісного світла… Про це – у новій книжці Ярослави Галик «Світло очей моїх». Проникливо, зворушливо, хвилююче… Свої книжки Я. Галик з любов'ю подарувала читачам бібліотеки.

Всі заходи, зустрічі, семінари, що проводить громадська організація Центр «Сім'я» завжди підтримує Євген Романишин – заступник голови ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, заслужений лікар України, активний громадський діяч.

Дуже змістовну цікаву бесіду пан Романишин провів з молоддю. Оцінюючи ситуацію в нашій державі, Євген Іванович наголосив, що слід пам'ятати про здоровий спосіб життя і фактори, що шкідливо впливають на здоров'я кожної людини зокрема та української нації загалом.

Вважаю, що дуже доцільно і корисно було б провести такі зустрічі з громадою кожного населеного пункту. Тому і плануємо найближчим часом відвідати всі освітні заклади району. Велике спасибі гостям, моїм однодумцям, колеґам, які воістину прагнуть змін, бажають кращої долі нашому українському народові.

Ярослава БІЛОГАН

ЖИТТЯ ОСЕРЕДКІВ

ТОРКНУЛИСЯ СЕРЦЕМ

У Грушківському НВК (ЗОШ І–ІІІ ст. – ДНЗ) пройшов Тиждень рідної мови, присвячений святу української писемності і мови – «Рідна мова – життя духовного основа». Упродовж Тижня проведено І етап мовно-літературного конкурсу ім. Т. Г. Шевченка, конкурс віршів про мову, брейн-ринг між учнями 10–11 кл. з історії розвитку української мови.

Н. К.

ОСВІТА

ВЧИТЕЛЬКИ В МУЗЕЇ ВЧИТЕЛЬКИ

Уже стало традицією в літературно-краєзнавчому музеї Марійки Підгірянки в Білих Ославах на Надвірнянщині проводити районні та кущові учительські та методичні семінари. Не винятком була і цьогорічна осінь. Недавно в нашому музеї вчителі української мови та літератури Богородчанського й Рожнятівського районів і вихователі дитячих садків яремчанського реґіону мали виїзні секційні заняття.

У Білих Ославах відбулося засідання методичного об'єднання Ланчинського центру дитячої та юнацької творчості на тему «Ми діти твої, Україно, ми нація єдина» з участю керівників гуртків профільного напряму «Народні промисли» з Ланчина, Пнева, Лісної Тарновиці, Білих і Чорних Ослав та освітніх спеціалістів.

Керівник гуртка Анастасія Левицька в музейній кімнаті «Кобзаря–Каменяра» зі своїми вихованцями провела майстер-клас з бісероплетіння. Впродовж години діти мали нагоду навчитися ткати на верстатиках гуцульські пояси-крайки з атрибутики жіночого одягу. А перед цим оглянули виставку робіт з бісеру цієї майстрині, на якій значно вирізнялася колекція різного ґатунку поясів-крайок. Особливо впадав у вічі пояс із написами крилатих висловів Тараса Шевченка.

А на другому поверсі музею, який займають зала ткацького ремесла й бібліотека, відбувся захід, приурочений до теперішніх подій на сході України.

На закінчення екскурсоводи історико-краєзнавчого гуртка Володимир Ґрещук і Діана Завальнюк провели для гостей змістовну подорож музеєм Марійки Підгірянки. Музейний комплекс із відкриттям пам'ятника цій народній вчительці і поетесі набув статусу культурно-освітнього центру в гірському селі.

Днями наш музей підтримав акцію «Книжкові мости єднають націю», ініційовану Івано-Франківською облдержадміністрацією. Для бібліотек Донецької та Луганської областей зібрано близько семи тисяч українських книжок, серед яких є і Марійки Підгірянки «Три віночки», її переклад «Робінзон Крузо», а також збірнички колядок автора цих слів «Чи дома, дома цей пан господар?».

Василь ЛЕВИЦЬКИЙ

ПРАВДА ПРО СЕБЕ

НА РОЗДОРОЖЖУ

ПАРАДОКСИ У НАШІЙ НАЦІОНАЛЬНІЙ ІСТОРІЇ, або МАЛОРОСІЙСТВО

(Продовження. Поч. у № 47)

«Ідея» «единокровности» «русинов» (тобто галицьких українців) «Червоной Руси» з «Великороссией», яку москвофіли насаджували в Галичині, гальмувала національне відродження українців, заперечувала їхню самобутність як окремого народу, роз'єднувала прагнення галицьких українців до визволення.

Прихильників москвофільства у Галицькій Україні було багато. Ось хоча б **Яків Головацький** (1814–1888) – поет, просвітитель, педагог, вчений, громадсько-культурний діяч. Один із піонерів відродження Галичини: як член «Руської трійці» (разом із Маркіяном Шашкевичем та Іваном Вагилевичем) добився у 1830-их роках введення народної мови галицьких русинів (українців) у літературу, брав участь у виданні альманаху «Русалка Дністровая». Він – автор першого публічного виступу на захист національно-патріотичних і соціальних прав русинів-українців під Австрійською короною, про що засвідчив у своїй статті «Становище русинів Галичини» (німецькою мовою, 1846 р.). Але, підпавши під вплив москвофільських проповідників, перейшов на позиції москвофільства з його великодержавними устремліннями. І 1867 року еміґрував до Російської імперії. Працював у місті Вільно як «российский ученый». Напевно, таке громадсько-політичне «перелицювання» українця-галичанина Я. Головацького дало підстави росіянину А. Н. Пипіну «привласнити» Я. Головацького: у книжці «История русской этнографии» (1891), використовуючи наукову спадщину Я. Головацького з питань етнографії, фольклору і міфології галицьких українців, характеризує їх у рамках «русской этнографии». Гадаю, сам Я. Головацький дав привід цьому, коли видав, зокрема, свої філологічні праці «Розправи о язицє южнорускім і єго нарічіях» (1848) і «Граматика руської мови» (1849).

Аналогічний шлях відступництва пройшов і галицький священик, він же – літератор і журналіст **Іван Гушалевич** (1823–1903). Катехит в Академічній гімназії у Львові, з 1861 р. – довголітній посол до сейму, делеґат до Державної ради у Відні, з 1854 р. – редактор «Зорі Галицької», часописів «Новины» (1849), «Пчола», «Домъ і школа» (1863–1864), автор патріотичної пісні «Мир вам, браття, всім приносим», яка з того часу була національним гімном Галицької України і популярної оперети «Підгоряни» (музика М. Вербицького), Іван Гушалевич з 1866 року став москвофілом.

* * *

…Мабуть, доречним буде тут зауважити, що галицькі «драгоманівці» за своєю суттю були тими ж переконаними москвофілами. До речі, **Михайло Драгоманов,** який заперечував і відкидав творчість Кобзаря, у своїй статті-памфлеті антиукраїнського спрямування під назвою «Шевченко, українофіли і соціялізм» (газета «Громада», ч. 4, 1879) творчість Т. Г. Шевченка проголосив «перележаним у комоді зерном» (ось звідки зродились нинішні Бузина і новітні москвофіли-україножери!), фактично був рупором того ж підступного москвофільства. Він як ідеолог федералізму був автором женевського проекту 1884 року під назвою «Свободный союз», де проголошував не національну федерацію (чи федерації) національностей в Росії, а федерацію обласну (територіальну) у складі тієї ж великодержавної Росії. Цю москвофільську думку М. Драгоманов намагався нав'язати і галицьким українським громадсько-політичним і культурним діячам, зокрема, І. Франку, М. Павлику та іншим, у яких, на щастя, не знайшов підтримки, хоч, на біду галичанам-українцям, ракова пухлина москвофільства прижилася міцно на тілі Галичини. І, як зазначають вчені-історики, своєю ідеєю територіального федералізму М. Драгоманов перший зробив страшну моральну руїну в глибинах української свідомості (галичан і наддніпрянців) та підготував поразку національно-визвольної революції 1917–1920 років.

* * *

…Москвофільство на теренах Галичини, будучи рупором великодержавно-імперської Росії, за своєю суттю було антиукраїнським явищем, тяжкою хворобою «меншовартості» серед української спільноти у стосунках зі «старшим братом»-великоросом. Це згодом, хоч би у час Першої світової війни 1914–1918 років, обернулося трагедією для десятків тисяч галичан-українців: одні з них – москвофіли – під час окупації російськими військами Галичини у 1914–1915 рр. пішли на послуги окупантові; солдати австрійської армії – галичани-українці, розпропаґовані москвофільськими речниками, добровільно здавалися в російський полон; «австрофілів» (противників московсько-імперської Росії) російська військова влада насильницьки виселяла вглиб Росії – на Поволжя і до Сибіру, до Туркестану.

У свою чергу, австрійська влада галицьких москвофілів вважала «зрадниками» Австрійської корони і масово – винний – не винний – виселяла (теж примусово) до концтаборів вглиб імперії (наприклад, у Ґмінді).

* * *

…У цьому контексті варто зупинитися на історії так званих «карпаторосів», «Карпато-Русского Совета» на чолі з галицьким москвофілом **Адріяном Копистянським.** У той час, коли українці Наддніпрянщини, Галичини й Буковини стали на шлях національно-визвольної боротьби і виборювали державність України, москвофіли з «Карпато-Русского Совета» пішли на вислугу до великодержавника-монархіста адмірала Колчака. Якраз вони – галицькі москвофіли на чолі з Адріяном Копистянським з українських військовополонених (галичан, буковинців і закарпатців) австрійської армії УСС, з українців-переселенців з Галичини, в тому числі з гімназистів Станиславівської гімназії, яка 1915 року за сприяння станиславівських москвофілів була евакуйована російською військовою владою до Ростова-на-Дону, на догоду білій армії адмірала Колчака (до речі, українця родом) насильно формували «карпато-руські відділи» «єдінонєдєлімой» армії Колчака.

Володимир МОРОЗЮК, *член НСПУ*

(Далі буде)

БОЖА НАУКА

Прощайте один одного охоче та великодушно, як Бог у Христі простив вас.
(Послання до Ефесян 4, 32)

ЧИ ЗДАТНІ ВИ ПРОЩАТИ?..

Не всі віруючі знають, що аби була почута Господом молитва і була отримана відповідь на неї, мусить бути усунена перешкода – непрощення. Крім цього, всяке чудесне зцілення починається з прощення.

Інколи, зробивши помилку, заслужити прощення і довіру буває дуже складно, а коли вчинок став доленосним і виходив за рамки людських норм, отримати прощення буває складніше у стократ. Пропонуємо вам розповіді про дивовижні історії прощення, які допоможуть швидше простити кривдників.

ПАПА РИМСЬКИЙ ПРОБАЧИВ ЛЮДИНУ, ЯКА ХОТІЛА ЙОГО ВБИТИ

13 травня 1981 року на площі Святого Петра в Римі трапилося немислиме: на папу римського Івана Павла ІІ, одного з найшанованіших людей того часу, було скоєно замах. Він отримав серйозні поранення. Лікарі кілька годин боролися за життя Івана Павла ІІ, зрештою їм вдалося стабілізувати його стан. Ймовірного вбивцю папи римського затримали. Ним виявився 23-річний житель Туреччини Мехмет Алі Агджа. Молодий чоловік приєднався до радикального терористичного угруповання, члени якого «вели полювання» на світових лідерів. Іван Павло ІІ і в думках не тримав образи на того, хто намагався вбити його. Через чотири роки після поранення папа римський відвідав Мехмета в тюрмі й привселюдно пробачив його.

РЕЛІГІЙНА ОБЩИНА ПРОБАЧИЛА ВБИВСТВО П'ЯТЬОХ ДІТЕЙ

Аміші – релігійні люди, які ведуть відокремлене життя вдалині від сучасного світу, сповненого суєти і насильства. У вересні 2007 р. їхнє безхмарне існування затьмарила жахлива трагедія. Чарльз Робертс, який привозив молоко в поселення аміш увірвався в будівлю місцевої школи і відкрив вогонь по дітях, що перебували всередині. Загинули п'ять дівчаток. Кажуть, що чоловік вчинив так через гнів на Бога, який забрав у нього дев'ятирічну доньку. Батьки вбитих дітей не стали ні в чому звинувачувати Робертса і публічно заявили, що пробачають йому жахливий вчинок.

ЖИТЕЛІ МІСТА ПРОБАЧИЛИ ЛЮДИНІ, ЯКА БОМБИЛА ЇХ

Нобуо Фудзіта – японський льотчик-винищувач, єдиний у світі пілот, який бомбив материкову частину Сполучених Штатів. У 1942 році, під час Другої світової війни, він скинув бомби на західне узбережжя Америки. Одним із населених пунктів, які найбільше постраждали під час японських авіанальотів, було невеличке містечко під назвою Брукінча. У 1962 році сюди приїхав Нобуо Фудзіта, щоб попросити у його жителів пробачення за свої злодіяння, які він вчинив більш ніж 15 років тому. Колишній військовий льотчик підніс у подарунок мешканцям містечка 400-річний самурайський меч, як символ беззастережної здачі й доброї волі. Цей меч зберігається в місцевій бібліотеці й служить нагадуванням про дружбу між містом і людиною, яка намагалася його знищити.

Отже, прощайте і Бог простить…

Подав ***Михайло РУДКОВСЬКИЙ***

У НД «ПРОСВІТА»

МИХАЙЛІВСЬКІ ВЕЧОРНИЦІ

Ми вже звикли до Андріївських вечорниць і просто вечорниць, де збирається молодь, жартує, співає,танцює, розповідає одне одному цікаві оповідки, бувальщини, приглядається один до одного чи, бува, немає серед них людини свого серця. А от Михайлівські вечорниці ще не дуже поширені в нас, хоч вже частіше почали проводитись тут і там, бо корені їхнього проведення теж сягають сивої давнини.

Давній герб столиці України прикрашений образом архістратига Михаїла з мечем, якого український народ вважає покровителем Києва. Він вважається також покровителем і захисником Івано-Франківська. З давніх-давен люди збиралися в день Михайла, щоб відсвяткувати перемогу світлих сил над темними, розповісти сусідам про останній збір городини, садовини, про підготовку до зими і почастувати добрих сусідів зібраним урожаєм.

Відбувались вони вже раніше у Народному домі «Просвіта». А от цього року їх ініціювала завідувачка культурно-масової роботи обласної «Просвіти» Михайлина Боднар. Пані Михайлина сама має честь носити це рідкісне в теперішній час ім'я. А її підтримали інші просвітяни: Михайло Юськів, Михайло Татарин, Михайло Соколюк, Михайло Козакевич, Михайло Бесага та Михайлина Ранюк. На згадку про це свято вони отримали в подарунок книжку почесного голови Калуської «Просвіти» Івана Павліхи «Садовий дятел».

Михайлівські вечорниці проводив Івано-Франківський театр фольклору, народних свят і видовищ (директор – Уляна Трощук-Шкромида, художній керівник – Наталія Тихонова, режисер – Христина Кобильчук, завідувач художньої частини – Ростислав Саведчук). Оскільки свято Михайла збіглося з ювілеєм пані Михайлини Боднар, то найбільше уваги було приділено їй.

Розповідалося про роботу у «Просвіті», радіожурналістиці, показувалися фраґменти її відеокліпів, які вона організувала і була режисером-постановником. Вона є автором книжки «Жіноча громада в державотворенні», упорядником «Співаймо разом», «Великодні гаївки» і саме в цей день вийшов сигнальний примірник книжки майданівської поезії «А сотню вже зустріли небеса...» Присутня на вечорі поетеса і редактор обласної профспілкової газети Марта Войцехівська-Павлишин, чиї вірші ввійшли у збірник, теж читала свої поезії, нагадавши присутнім про важкий шлях до нашої перемоги. Брали за душу слова, мовлені бійцем АТО Валерієм Ковальчуком, який прибув на короткий відпочинок.

Засилали вітання хористи «Червоної калини», вокального ансамблю «Квіти ромену», вихованці Клубу обдарованих дітей, клубу спортивно-бального танцю, членкині обласної організації «Жіноча громада», гумористи Віра Цвірлак та Мирослав Ткачук, керівник студії «Млин» Василь Мельникович. Не дала пристунім забути, що вони на вечорницях, Надія Легун, виконавши пісню «Ой не ходи, Грицю, та й на вечорниці», і при цьому пряла кужіль. Тут смакували різні страви, насолоджувалися медом з пасіки Григорія Колибаб'юка... Усім було добре. І хотілося, аби так було усім в нашій Україні.

Марта ВОЙЦЕХІВСЬКА-ПАВЛИШИН,
член НСЖУ

КІНО

БУДЬ, ЯК ВІН

Обласна організація «Молода Просвіта» спільно зі Студентським парламентом Івано-Франківського національного медичного університету в рамках Мандрівного фестивалю «Docudays UA» провели для студентів-медиків показ документального кіно «Амосов – сторіччя».

Фільм українського режисера Сергія Лисенка розповідає про життєвий і професійний шлях великого українця, розкриває Миколу Михайловича не тільки як лікаря, а й як вченого, винахідника, кібернетика, директора Інституту серцево-судинної хірургії, політика, громадського діяча, письменника. Перед глядачем виринає постать цілеспрямованої, мислячої, сильної духом і водночас м'якої серцем людини. Людини передових поглядів.

Ще у 1997 році у своїй статті «Ідеологія для України» Амосов написав: «Куди йти? Тільки на Захід, до визрівання, до стандартів Північної Америки. Треба вивчати англійську: вона вже принесла Інтернет, і багато чого ще буде. У США втікають розуми з усього світу. На Росію задивлятись не варто. Майбутнє її туманне».

Голова студпарламенту Юрій Солоджук поділився враженнями після перегляду: «Лікарем недостатньо працювати, цим треба жити, «горіти». Видатні медики – чудовий приклад для наслідування молодим поколінням. Такі фільми надихають нас бути кращими»...

Н. К.

ІМЕНОСЛОВ

ТАЄМНИЦІ ІМЕНІ

РОМАН

Давні римляни своє головне місто Рим називали трохи інакше, як ми, – Рома. Так, між іншим, називають столицю сучасної Італії й нащадки тих римлян, романські народи. Від слова *Рома* ще в сиву давнину було створено прикметник *романус* – римський (інколи й у значенні народний). Цим терміном в античному Римі називали й розмовну мову простих мешканців (на противагу мові літературній, «книжній», так званій «лінґва латінус»). Слово *романус* дало початок і деяким іншим термінам, зокрема: *романс і романсеро* (жанри пісень), *роман* (форма прозового твору), *романтизм* (назва методу літератури), а також *романтика, романтичний* тощо.

З цим же *романус* кревно зв'язане й наше особове ім'я *Роман.*

Найменння широко прижилося в Україні, Польщі й Росії, а згодом започаткувало й прізвища: *Романенко, Романюк, Романченко, Романчин, Романишин* (від *Романиха), Романищенко, Ромась, Ромко, Ромків, Романів* тощо.

«Сестрицями» *Романа* можна вважати й безліч наших квітів: *ромен, ромашка, рум'янок,* назви котрих виникли, здається, із епітета до латинського найменння ромашки: «антеміс *романа».*

АНДРІЙ

Основою імені *Андрій* є корінь грецького слова *андр* (певніше *андрос),* тобто: чоловік, людина, муж (порівняймо це слово, наприклад, зі словом *скафандр,* яке можна приблизно перекласти, як човен (для) людини). Родичем отого давньогрецького *андрос* є й прикметник *андрейос* (мужній). На підмуркові цього прикметника саме й звелося наше досить популярне ім'я. Найменння це має чимало різновидів *(Анрі* – у французів, *Андріяш* – у молдаван, *Гандрей* – у лужичан, *Ондрей* – у словаків, наприклад) та подібнокореневих термінів *(антропоніміка* – наука про особові людські імена, імена по батькові, прізвища, прізвиська; *антропологія* – біологічна наука про тілесну природу людини; *антропоїд* – людиноподібна мавпа тощо).

Ім'я Андрій мав один із Христових апостолів, який за переданнями навертав у християнство мешканців Києва – Андрій Первозванний.

Багато хто з українців носить прізвища, утворені від цього найменння: *Андрієнко, Андрійчук, Андрійченко, Андрієвський* (від назви якогось населеного пункту, скажімо, *Андрієво* чи *Андріїв), Андрієчко, Андрійович, Андрус, Андрущенко, Андрусенко, Андрусів, Андрусяк, Андріяшко, Андрушко, Андрусинський* та ін. Є схожі прізвища і в інших народів: *Андреєв, Андрієску, Андерсен, Ондрейов.*

ПОРИ РОКУ: ГРУДЕНЬ

ЗАМІСТЬ ПИШНИХ КУЧЕРІВ – СИВИНА СРІБЛЯСТА

Народ здавна називав цей місяць чи не найвлучніше з усіх у році. Найдавніше це був студінь (коли все холоне від морозу) або хмурень (через постійно насуплене небо). Називали й просинцем, бо ж інколи синіє небо. Але остаточно утвердився грудень – час, коли земля надовго змерзається грудками. Це місяць найкоротших днів, найдовших і найтемніших вечорів, нескінченних, здається, ночей. Але і місяць найбільшого спокою та умиротворення в природі, відпочинкової пори для матінки-годувальниці, нашої найдорожчої землі.

Рік-у-рік осінь змінює пишні золоті кучері на сріблясту сивину. В народі кажуть: грудень рік закінчує – зиму починає. Та насправді зима не за календарем настає, а 22 грудня.

Найпевнішими ознаками її є льодостав і утворення сталого снігового покриву.

Білосніжна чарівниця-зима, особливо в Карпатах, дбайливо одягає землю в теплу снігову шубу. Великий і сонячний художник – природа віддає в цей час перевагу різним відтінкам білого кольору. На фоні синьо-білого чи рожево-золотистого снігу в час сходу або заходу сонця чітко вимальовуються оголені почорнілі гілки дерев та густі ультрамаринові тіні від них.

Ми любимо ходити до лісу навесні, влітку, восени. А взимку? Дехто вважає, мовляв, нічого особливого в лісі цієї пори немає. Адже квітів чи ягід не назбираєш і чогось цікавого не побачиш. Та це хибна думка. Підімо гарного сонячного дня в зимовий ліс! Повірте, це буде справжня подорож у казкову країну снігової фантазії і білої тиші. Лише відкрийте своє серце назустріч красі рідної природи, а очі – для цікавих і повчальних зустрічей.

Зимове сонце з побляклого від морозу небосхилу посилає стріли холодних променів на закутану в ніжну пухку снігову хустину землю. Розбиваючись на тисячі дрібних струмків, промінці протікають крізь гілля й вимальовують на сніговій поверхні чарівне плетиво синіх тіней. Міріадами діамантових іскор спалахують грані сніжинок – кристалів звичайної води. Усюди біло, аж боляче очам! Ніби в казці, принишк ліс. Ось гурт червоно-колірних сосен високо здіймає під білими пухнастими шапками вічнозелені крони. Струнке берізки, вбрані в сріблясті сукні з інею, опустили свої коси-гілочки. Лапаті ялини повагом закутали наїжачені гілки в пишні снігові шуби. Гордо піднімають бронзово-кучеряві й сиві від інею крони кряслаті дуби. Часом нечутно спадає з гілля снігова шапка. Ніби нічого живого немає в цьому казковому сонному царстві. Та на білих сторінках снігової книги залишили свої письмена-сліди різні лісові жителі...

Закінчується рік. Зима приходить до нас опівночі під дзвін годинника і келихів з присмаком хвої і яскравими вогнями веселого новорічного свята.

НАРОДНІ ПРИКМЕТИ

Грудень – ніч року: його завершує й зиму починає.

Сніговий і холодний обіцяє рясні жнива.

Чим біліша зима, тим зеленішим буде літо.

Кури рано пішли на сідало – до морозу.

Синичка свистить із самого ранку – на нічний мороз.

Біла веселка посеред зими – на сильний мороз.

Стовп від сонця на заході – мороз буде відчутним.

Зимове тепло – як мачушине добро.

Взимку сонце крізь плач сміється.

Зима літо з'їдає, але перед ним тікає.

Холодна пора без снігу – літо без хліба.

4 (Введення в храм Пресвятої Богородиці): ворота зими.

10 (Зимове знамення): за хмарами, зорями, вітрами судили про наступну погоду.

13 (Андрія Первозванного): снігу немає – зима буде малосніжною і теплою.

17 (Варварин день): початок відліку морозів; Варвара ночі увірвала, а дня дото-чила; перед Варварою небо в зорях – чекайте холодів, а коли сліпе й темне – тепла.

19 (Миколи): казали: «Хвали зиму після Миколи»; колись цей день славився гарними морозами і вважався одним із головних зимових свят; споконвіку в Україні він був зі щедрими подарунками для дітвори, покровителем добрих; вважалося, що поєднував суджених і всіляко сприяв молодятам; якщо до цього дня зима встановилася, то слід було чекати відлиг; багато снігу – на літнього Миколи буде багато трави.

22 (Анни): зимове сонцестояння; народини Сонця.

25 (Спиридона-сонцеворота): сонце – на літо, а зима – на мороз.

Подав ***Ярослав ГЛАДУН,*** *професор*

ЛЮБИ І ЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ...

КАЛЕНДАР ПРОСВІТЯНИНА

ГРУДЕНЬ

1 ГРУДНЯ

Річниця проведення **Всеукраїнського референдуму** (1991), на якому український народ більшістю голосів підтримав Акт проголошення Незалежності України.

Всесвітній день боротьби зі СНІДом.

125 років від дня народження **Федора Федорціва** (1889–1930), журналіста, перекладача, видавця, уродженця с. Долина Тлумацького району.

120 років від дня народження **Юліана Головінського** (1894–1930), сотника і команданта бриґад УГА.

105 років від дня народження **Анатолія Кос-Анатольського** (1909–1983), композитора, творця опер, балетів і популярних пісень, уродженця м. Коломия.

2 ГРУДНЯ

110 років від дня народження **Андрія Красовського** (псевдонім – Андрій Грім, 1904–1942), поета-селянина, автора поеми «Сон галицького села», уродженця с. Рожнів тепер Косівського району. Заарештований 16 листопада 1939 р., загинув 22 серпня 1942 р. у тюрмі (м. Караґанда).

4 ГРУДНЯ

Введення у храм Пресвятої Богородиці.

75 років утворення Станіславської (тепер – Івано-Франківської) області.

6 ГРУДНЯ

День Збройних сил України.

160 років від дня народження **Ілярія Огоновського** (1854–1929), філолога й педагога, автора досліджень про Вергілія та Гомера, уродженця с. Чагрів тепер Рогатинського району.

130 років від дня народження **Марії Колцуняк** (Кузьми, 1884–1922), письменниці, авторки оповідання «Сама винна» і повісті «Проти хвиль», уродженки с. Яворів тепер Косівського району.

7 ГРУДНЯ

День місцевого самоврядування.

60 років від дня народження **Василя Рябого,** коломийського поета, члена НСПУ, автора збірок «Грань», «Постріл горіха», «Гримаса авгура» та інших, уродженця с. Корнич Коломийського району.

8–9 ГРУДНЯ

130 років проведення з ініціативи письменниці Наталії Кобринської **організаційних зборів Товариства руських жінок у Станіславі**.

10 ГРУДНЯ

Міжнародний день прав людини.

13 ГРУДНЯ

Апостола Андрія Первозванного.

14 ГРУДНЯ

130 років від дня народження Блаженного священномученика **Миколая Чарнецького** (1884–1959), єпископа УГКЦ, педагога, уродженця с. Семаківці тепер Городенківського району.

115 років від дня народження **Василя Софроніва-Левицького** (1899–1975), журналіста, письменника, перекладача, уродженця с. Стриганці тепер Тисменицького району.

15 ГРУДНЯ

80 років з часу **розстрілу більшовиками 28 українців-поетів, критиків, громадських і політичних діячів.** Серед них – **Іван** і **Тарас Крушельницькі**.

17 ГРУДНЯ

105 років від дня народження **Миколи Пітиляка** (1909–1968), майстра художнього різьблення та інкрустації на дереві, уродженця с. Річка тепер Косівського району.

19 ГРУДНЯ

Миколая Чудотворця, архієпископа Мир Лікійських.

Підготував ***Петро АРСЕНИЧ***

(Далі буде)